

Forskrift om utgangsstoffer for eksplosiver

Hjemmel: Fastsett av Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap [xxx] med hjemmel i brann- og eksplosjonsvernloven § 5, §6, §20a, §26, §27 og §43, jf. Justis- og politidepartementets [delegeringsvedtak 1. september 2003 nr. 1161](#) og Justis- og beredskapsdepartementets delegeringsvedtak [1. juni 2015 nr. 580](#).
EØS-henvisninger: EØS-avtalen vedlegg II kap. XV og XXIX (forordning (EU) 2019/1148

§ 1 Formål

Forskriften skal forebygge at utgangsstoffer for eksplosiver kommer på avveie og blir benyttet til uønskede tilsiktede hendelser.

Forskriften skal også bidra til å verne liv, helse, miljø og materielle verdier mot uhell og ulykker med utgangsstoffer for eksplosiver.

§ 2 Hva forskriften gjelder

Forskriften gjelder tilgjengeliggjøring, innførsel, besittelse og bruk av utgangsstoffer for eksplosiver underlagt restriksjoner og regulerte utgangsstoffer for eksplosiver.

Utgangsstoffer for eksplosiver underlagt restriksjoner er:

- a) salpetersyre, over 3 vektprosent
- b) hydrogenperoksid, over 12 vektprosent
- c) svovelsyre, over 15 vektprosent
- d) nitrometan, over 16 vektprosent
- e) ammoniumnitrat, over 16 vektprosent nitrogen fra ammoniumnitrat
- f) kaliumklorat, over 40 vektprosent
- g) kaliumperklorat, over 40 vektprosent
- h) natriumklorat, over 40 vektprosent
- i) natriumperklorat, over 40 vektprosent.

Regulerte utgangsstoffer for eksplosiver er:

- a) utgangsstoffer for eksplosiver underlagt restriksjoner uavhengig av konsentrasjonsgrensen
- b) heksamin
- c) aceton
- d) kaliumnitrat
- e) natriumnitrat
- f) kalsiumnitrat
- g) kalsiumammoniumnitrat
- h) magnesiumpulver (med en partikkelstørrelse mindre enn 200 µm, og med 70 vektprosent eller mer)
- i) magnesiumnitratheksahydrat
- j) aluminiumpulver (med en partikkelstørrelse mindre enn 200 µm, og med 70 vektprosent eller mer).

Forskriften gjelder også blandinger av utgangsstoffer, med unntak for homogene blandinger med mer enn 5 bestanddeler der konsentrasjonen av hver av de regulerte utgangsstoffene for eksplosiver er under 1 vektprosent.

Forskriften gjelder ikke produkter, pyrotekniske artikler eller legemidler, slik avgrensningen er gjort i forordning (EU) 2019/1148 artikkel 2 nr. 2.

§ 3 Gjennomføring av forordning (EU) 2019/1148

EØS-avtalen vedlegg II kapittel XV og XXIX (forordning (EU) 2019/1148) om endring av forordning (EF) nr. 1907/2006 og oppheving av forordning (EU) nr. 98/2013) om markedsføring og bruk av utgangsstoffer for eksplosiver gjelder som forskrift med de endringer og tillegg som følger av vedlegg II, protokoll 1 til avtalen og avtalen for øvrig.

§ 4 Definisjoner

I forskriften menes med

- a) *stoff*: et kjemisk grunnstoff og dets forbindelser, i naturlig tilstand eller framkommet ved en fremstillingsprosess, herunder ethvert tilsetningsstoff som er nødvendig for å bevare stoffets stabilitet, samt enhver urenheter som følger av prosessen som benyttes, men med unntak av ethvert løsemiddel som kan utskilles uten å påvirke stoffets stabilitet eller endre dets sammensetning
- b) *stoffblanding*: en blanding eller løsning som består av to eller flere stoffer
- c) *produkt*: en gjenstand som i produksjon gis en spesiell form, overflate eller utforming som i større grad enn dens kjemiske sammensetning bestemmer dens funksjon
- d) *tilgjengeligging*: enhver forsyning enten mot betaling eller gratis
- e) *bruk*: enhver form for bearbeiding, sammensetning, forbruk, lagring, oppbevaring, behandling, påfylling i beholder, overføring fra en beholder til en annen, blanding, produksjon av et produkt eller enhver annen utnyttning
- f) *mistenkelig transaksjon*: enhver transaksjon som gjelder regulerte utgangsstoffer for eksplosiver der det er rimelig grunn til mistanke, etter at alle relevante faktorer er tatt i betraktning, om at det aktuelle stoffet eller den aktuelle stoffblandingen er beregnet på ulovlig fremstilling av eksplosiver
- g) *medlem av allmennheten*: enhver fysisk eller juridisk person som ikke opptre i forbindelse med vedkommendes nærings-, forretnings- eller yrkesvirksomhet
- h) *yrkesbruker*: enhver fysisk eller juridisk person eller offentlig enhet eller gruppe av slike personer eller enheter som har et påviselig behov for et utgangsstoff for eksplosiver underlagt restriksjoner til formål knyttet til vedkommendes nærings-, forretnings- eller yrkesvirksomhet, herunder landbruksvirksomhet, som utøves enten på heltid eller deltid og ikke nødvendigvis er knyttet til størrelsen på landarealet der landbruksvirksomheten utøves, forutsatt at disse formålene ikke omfatter det å gjøre dette utgangsstoffet for eksplosiver underlagt restriksjoner tilgjengelig for en annen person
- i) *markedsdeltaker*: enhver fysisk eller juridisk person eller offentlig enhet eller gruppe av slike personer og/eller enheter som gjør regulerte utgangsstoffer for eksplosiver tilgjengelig på markedet, på internett eller utenfor internett, herunder på nettbaserte markeds plasser
- j) *nettbasert markeds plass*: et mellomledd som yter tjenester som gjør det mulig for markedsdeltakere på den ene siden og medlemmer av allmennheten, yrkesbrukere eller andre markedsdeltakere på den andre siden å gjennomføre transaksjoner som gjelder regulerte utgangsstoffer for eksplosiver gjennom nettbasert salgs- eller tjenesteavtaler, enten på den nettbaserte markeds plassens nettsted eller på en

markedsdeltakers nettsted som bruker databehandlingstjenester som tilbys av den nettbaserte markedsplassen

k) *jordbruksvirksomhet*: produksjon, avl eller dyrking av jordbruksprodukter, herunder innhøsting, melking, oppdrett og hold av dyr for jordbruksformål, eller for å holde jordbruksarealet i god jordbruksmessig og miljømessig stand som fastsatt i norsk rett.

For øvrig gjelder definisjonene i forordning (EU) 2019/1148 artikkel 3.

§ 5 Krav til aktsomhet

Alle som håndterer regulerte utgangsstoffer for eksplosiver skal vise aktsomhet og gjøre det som er nødvendig for å forhindre at utgangsstoffene kommer på avveie eller havner i urette hender og for å forebygge uhell.

§ 6 Forbud mot tilgjengeliggjøring, innførsel, besittelse og bruk

Utgangsstoffer for eksplosiver underlagt restriksjoner skal ikke gjøres tilgjengelig for, innføres, utføres til, besittes eller brukes av medlem av allmennheten, men kan kun gjøres tilgjengelig for markedsdeltakere og yrkesbrukere.

Forbudet i første ledd gjelder også for blandinger som beskrevet i forordning (EU) 2019/1148 artikkel 5 nr. 2.

§ 7 Plikt til kontroll ved salg av utgangsstoffer for eksplosiver underlagt restriksjoner

En markedsdeltaker som gjør utgangsstoffer for eksplosiver underlagt restriksjoner tilgjengelig, skal for hver transaksjon innhente, kontrollere og oppbevare opplysninger i samsvar med forordning (EU) 2019/1148 artikkel 8 nr. 2, 3 og 4.

Markedsdeltakeren skal ved innhenting av opplysningene bruke kundeerklæringsmalen i vedlegg I.

En nettbasert markeds plass skal treffe tiltak i samsvar med forordning (EU) 2019/1148 artikkel 8 nr. 5.

§ 8 Plikt til å informere neste ledd i forsyningskjeden mv.

En markedsdeltaker som gjør utgangsstoffer for eksplosiver underlagt restriksjoner tilgjengelig for en annen markedsdeltaker eller en yrkesbruker, skal informere disse om forbudet i § 6 i samsvar med forordning (EU) 2019/1148 artikkel 7 nr. 1 første ledd.

En markedsdeltaker som gjør regulerte utgangsstoffer for eksplosiver tilgjengelig, skal informere mottakeren om rapporteringsplikten i § 9 i samsvar med forordning (EU) 2019/1148 artikkel 7 nr. 1 andre ledd.

Informasjonen skal gis skriftlig og senest når utgangsstoffene gjøres tilgjengelig for mottakeren.

En markedsdeltaker som gjør regulerte utgangsstoffer tilgjengelig for en yrkesbruker eller et medlem av allmennheten, skal i samsvar med forordning (EU) 2019/1148 artikkel 7 nr. 2 sørge for at personalet som er involvert i salget er kjent med hvilke varer som inneholder regulerte utgangsstoffer for eksplosiver, og at de er gjort kjent med forpliktelsene i forordning (EU) 2019/1148 artikkel 5 til 9. Markedsdeltakeren skal på forespørsel fra Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap kunne dokumentere dette.

En nettbasert markeds plass skal treffe tiltak i samsvar med forordning (EU) 2019/1148 artikkel 7 nr. 3.

§ 9 Plikt til å rapportere om mistenkelige transaksjoner, svinn eller tyveri

En markedsdeltaker og en nettbasert markeds plass skal rapportere om mistenkelige transaksjoner av regulerte utgangsstoffer for eksplosiver i samsvar med forordning (EU) 2019/1148 artikkel 9 nr. 1, 2 og 4.

Markedsdeltakeren og yrkesbrukeren skal rapportere om uforklarlig svinn og tyverier av regulerte utgangsstoffer for eksplosiver i samsvar med forordning (EU) 2019/1148 artikkel 9 nr. 5.

Rapporteringen skal skje innen 24 timer til KRIPOS.

Markedsdeltakeren og yrkesbrukeren skal føre oversikt over beholdningen av utgangsstoffer, slik at tyveri og uforklarlig svinn kan oppdages raskt.

§ 10 Krav til registrering i Foretaksregisteret eller Enhetsregisteret

En markedsdeltaker eller en yrkesbruker som vil gjøre tilgjengelig, innføre, besitte eller bruke utgangsstoffer for eksplosiver underlagt restriksjoner, skal være registrert i Foretaksregisteret eller Enhetsregisteret. En markedsdeltaker eller en yrkesbruker som er registrert i et offentlig register i et annet land, skal kunne dokumentere denne registreringen overfor Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap.

§ 11 Krav til deklarerer

Den som produserer eller innfører utgangsstoffer for eksplosiver underlagt restriksjoner, skal deklarerer disse ved hjelp av Miljødirektoratets løsning for elektronisk deklarerer, Kjemikaliedeklarering til produktregisteret. Dette gjelder også utgangsstoffer for eksplosiver som innføres til eget bruk. Kravet til deklarerer gjelder uavhengig av utgangsstoffets mengde og bruksområde. Deklareringen skal opplyse om stoffets fullstendige kjemiske sammensetning.

Utgangsstoffer for eksplosiver underlagt restriksjoner skal deklarerer senest når den som innfører eller produserer begynner å produsere, omsette eller ta dem i bruk i Norge. Den som produserer eller innfører, skal uten ugrunnet opphold og av eget tiltak oppdatere opplysningene dersom det skjer endringer. Opplysninger om den faktiske mengden som er produsert, importert og eksportert foregående år skal rapporteres senest 15. mars. Innrapportering skal skje ved hjelp av Miljødirektoratets løsning for elektronisk deklarerer, Kjemikaliedeklarering til produktregisteret. Dersom stoffene ikke er deklarerert ved hjelp av løsningen for elektronisk deklarerer tidligere, skal den ansvarlige samtidig angi fullstendig kjemisk sammensetning.

§ 12 Systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid

En markedsdeltaker og en yrkesbruker skal kartlegge farer og problemer som kan oppstå når den gjør tilgjengelig, innfører, besitter eller bruker regulerte utgangsstoffer for eksplosiver, og på denne bakgrunn vurdere risikoen for at utgangsstoffene kan komme på avveie. Risikovurderingen skal omfatte forhold i og utenfor virksomheten.

Markedsdeltakeren og yrkesbrukeren skal på bakgrunn av risikovurderingen utarbeide planer og gjennomføre tiltak for å hindre at regulerte utgangsstoffer for eksplosiver kommer på avveie.

Yrkesbrukeren og markedsdeltakeren, som selger til andre markedsdeltakere, skal sørge for at ansatte og innleide som håndterer regulerte utgangsstoffer for eksplosiver har tilstrekkelig kunnskap og ferdigheter til å utføre oppgavene på en sikker og forsvarlig måte.

§ 13 Krav til oppbevaring av utgangsstoffer for eksplosiver

En markedsdeltaker og en yrkesbruker skal oppbevare regulerte utgangsstoffer for eksplosiver forsvarlig sikret. De skal ha kontroll på hvem som har adgang til de regulerte utgangsstoffene.

Markedsdeltakeren og yrkesbrukeren skal oppbevare utgangsstoffer for eksplosiver underlagt restriksjoner

- a) utilgjengelig for uvedkommende og forsvarlig innelåst i egnet bygning, rom, skap eller annen innretning eller
- b) innenfor et adgangskontrollert og inngjerdet område.

På utsalgssteder skal utgangsstoffer for eksplosiver underlagt restriksjoner oppbevares på områder som er utilgjengelig for kundene.

Dersom risikovurderingen etter § 12 tilsier det skal markedsdeltakeren og yrkesbrukeren som oppbevarer utgangsstoffer for eksplosiver underlagt restriksjoner, innføre ytterligere sikringstiltak, for eksempel kameraovervåkning, vakthold, alarm eller annen ekstra innbruddssikring.

Stoffer eller stoffblandinger med ammoniumnitrat som skal brukes til lovlig produksjon av eksplosiver, skal oppbevares etter bestemmelsene i eksplosivforskriften.

§ 14 Unntak for jordbrukeres oppbevaring av gjødsel

Er det uforholdsmessig byrdefullt for en jordbruker å oppbevare gjødsel med 16 til 28 vektprosent nitrogen fra ammoniumnitrat på en måte som tilfredsstiller kravene i § 13, skal gjødselen som minimum oppbevares på en av følgende måter

- a) under daglig oppsyn på et område som er skjermet fra offentlig vei, og som ikke er lett synlig eller tilgjengelig for uvedkommende
- b) under jevnlig oppsyn avlåst i en egnet bygning uten tilgang for uvedkommende
- c) under jevnlig oppsyn på et avlåst område som ikke er lett tilgjengelig for uvedkommende
- d) under jevnlig oppsyn i en annen egnet låsbar innretning som ikke er lett tilgjengelig for uvedkommende.

Dersom risikovurderingen etter § 12 tilsier det, skal jordbrukeren innføre ytterligere sikringstiltak, for eksempel kameraovervåkning, vakthold, alarm eller annen ekstra innbruddssikring.

Oppbevarer en jordbruker gjødsel med mer enn 28 vektprosent nitrogen fra ammoniumnitrat, gjelder kravene i § 13.

§ 15 Opplysningsplikt om lager eller oppbevaringssted

En markedsdeltaker og en yrkesbruker som håndterer utgangsstoffer for eksplosiver underlagt restriksjoner, skal på forespørsel fra Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap opplyse om hvor lageret eller oppbevaringsstedet er plassert, mengden utgangsstoffer som oppbevares og hvilke sikringstiltak som er gjennomført.

§ 16 Transport

En markedsdeltaker og en yrkesbruker som skal transportere utgangsstoffer for eksplosiver underlagt restriksjoner som ikke er regulert av forskrift om landtransport av farlig gods, skal bare tilby transportoppdrag til transportører som er tilfredsstillende identifisert.

Utgangsstoffer for eksplosiver underlagt restriksjoner skal ikke overlates for transport til noen som åpenbart mangler kunnskap, ferdigheter eller materiell for å kunne gjennomføre en forsvarlig transport.

§ 17 Dekning av kostnader ved destruksjon

Den som i strid med forskriften bruker, besitter, innfører eller forsøker å innføre utgangsstoffer for eksplosiver underlagt restriksjoner, skal dekke kostnadene forbundet med å destruere disse på en forsvarlig måte.

§ 18 Tilsynsmyndighet

Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap fører tilsyn med at bestemmelsene i forskriften blir overholdt.

Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap kan la andre offentlige eller private sakkyndige føre tilsyn på sine vegne.

§ 19 Dispensasjon

Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap kan etter søknad i særlige tilfeller dispensere fra forbudet i § 6.

I vurderingen skal det særlig legges vekt på

- a) om det finnes alternative egnede lovlige stoffer eller stoffblandinger, eller alternative metoder uten bruk av utgangsstoffer underlagt restriksjoner

- b) om søkeren er skikket til å håndtere utgangsstoffene
- c) om søkeren har dokumentert et legitimt behov for stoffet
- d) om søkeren har kompetansen som trengs for å bruke utgangsstoffet
- e) hvilken mengde og konsentrasjon det søkes om
- f) hvor lenge det søkes dispensasjon for
- g) søkerens mulighet til å oppfylle kravene etter § 9, § 12, § 13 og § 15 i tillegg til å gi markedsaktøren de nødvendige opplysningene etter § 7.

Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap kan stille nødvendige vilkår for dispensasjonen og trekke dispensasjonen tilbake dersom vilkårene ikke oppfylles.

§ 20 Reaksjonsmidler

Ved brudd på § 5 til § 16, eller vedtak fastsatt med hjemmel i disse bestemmelsene, kan det gjennomføres tiltak etter brann- og eksplosjonsvernloven § 37 til § 40.

§ 21 Straff

Den som forsettlig eller uaktsomt overtrer § 5 til § 16, eller vedtak gitt i medhold av disse bestemmelsene, kan straffes etter brann- og eksplosjonsvernloven § 42 eller straffeloven § 190 og § 191.

§ 22 Klage

Vedtak truffet av Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap kan påklages til Justis- og beredskapsdepartementet.

§ 23 Ikrafttredelse

Forskriften trer i kraft [xxx]

§ 24 Overgangsbestemmelser

For svovelsyre over 15 vektprosent og nitrometan over 16 vektprosent skal kravene til oppbevaring i § 13 være oppfylt senest innen [3 måneder etter ikrafttredelse].

Et medlem av allmennheten som lovlig har kjøpt eller på annen måte fått i sin besittelse svovelsyre over 15 vektprosent og nitrometan mellom 16 og 30 vektprosent før [ikrafttredelse], kan bruke disse stoffene frem til 2. februar 2022.

Vedlegg I – Mal for kundeerklæring